

OLEMATTOMAN TAITEILIJAN ELÄVÄINEN PIIRUSTUS TUTKIJAN RUUMIISTA

PEKKA PERE

Henrik Walbeck oli juhlittu tieteilijä 1800-luvun alussa. Hän sovelsi vastakehitettyjä tilastotieteellisiä menetelmiä menestyksellisesti ja toimi sujuvasti tieteen kansainvälisessä yhteisössä. Gustaf Finnberg oli taideopintonsa keskeyttänyt saamattomana pidetty taiteilija. Heidän tiensä kohtasivat tieteessä unohtetulla tavalla vuonna 1822. Finnbergiä on sittemmin kuvattu maalaustavaltaan suurten taiteilijoiden sukulaiseksi ja ensimmäiseksi suomalaiseksi todella kansainväliseksi taiteilijaksi.

Turkulaisesta lukkarin pojasta Henrik Walbeckistä (1793–1822) tuli Turun akatemian sovelletun matematiikan dosentti, tähtitieteilijä, geodeetti ja Suomen ensimmäisen tähtitieteellisen observatorion ensimmäinen observaattori (1817–22). Hänet otettiin Ruotsin kuninkaallisen tiedeakatemiaan (perustettu 1739) kirjeenvaihtajajäseneksi vuonna 1817 (*World Biographical Encyclopedia* 2019 ja Ruotsin kuninkaallinen tiedeakatemia 2019). Hänet kutsuttiin 1820 samana vuonna perustetun Astronomical Society of Londonin (sittemmin The Royal Astronomical Society) jäseneksi (Suomen historiallinen seura 1883, 724 ja Mattila 2017). Samana vuonna hänet kutsuttiin myös (1690 perustetun maailman vanhimman edelleen toimivan matemaattisen yhdistyksen) Mathematische Gesellschaft in Hamburgin 15. kunniajäseneksi (Suomen historiallinen seura 1883, 724 ja Mathematische Gesellschaft in Hamburg 2019).

Walbeckin kiitetyin tutkimus on hänen väitöskirjansa vuodelta 1819, jossa hän laski pienimmän neliösumman menetelmällä arvion maapallon lististyneisyydelle kuuden eri puolilta maapalloa tehdyn astemittauksen avulla. Walbeck oli ensimmäisiä suomalaisia pienimmän neliösumman menetelmän soveltajia. Jo maisteripromootionsa aikaan vuonna 1815 häntä kuvattiin matemaatti-

seksi neroksi (Heinricius 1911, 25). Walbeck teki kansainvälisen tason terävintä kärkeä olevaa tutkimusta aikansa uusimmilla tilastotieteellisillä työkaluilla.

Piirros Walbeckistä

Kalevi Mattilan (2017) katsauksessa on piirros Walbeckistä. Piirtäjäksi on merkitty G. W. Simberg, vuodeksi 1822 ja kuvan lähteeksi Helsingin yliopistomuseo. Sama piirros samoilla piirtäjä- ja lähdetiedoilla on Peter Holmbergin (2004) artikkelissa. Tapio Markkasen, Seppo Linnaluodon ja Markku Poutasen (1984, 35) sekä Raimo Lehden ja Tapio Markkasen (2010, 99) tähtitieteen historian kirjoissa nimetään sama piirtäjä mutta ei osoiteta lähdetta. Samainen kuva ilman piirtäjätietoa on muun muassa Uuno Pesosen (1938, 87) ja Veikko Heiskasen (1948, 118) tähtitieteen historiikeissa sekä Gustaf Heinriciuksen (1911, 144) ja Kaarlo Blomstedtin ym. (1934, 526) historiateoksissa. Internetistä kuva löytyy sekä samalla tiedolla piirtäjästä että ilman mainintaa piirtäjästä. Helsingin yliopistomuseosta minulle on kerrottu, että se on saanut kuvan litografiasta vuonna 1980 ja että piirtäjäksi on kirjattu G. W. Simberg.

Vanhoista taiteilijamatrikkeleista ei löydy tietoa Simbergistä. Simberg-kirjaus on virhe. Väärä

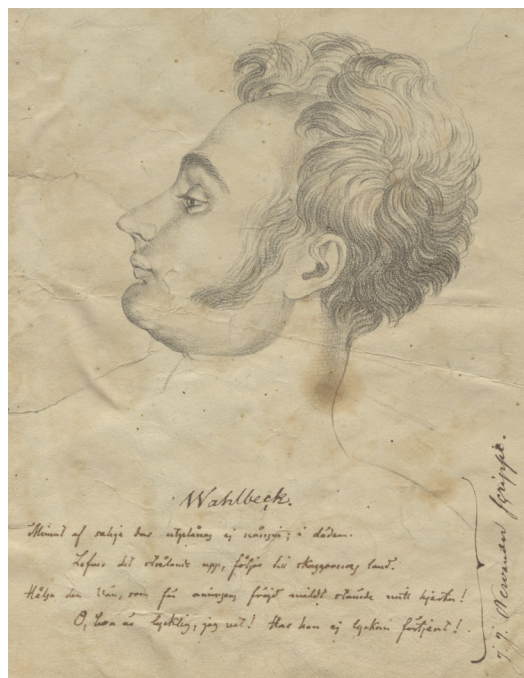
tieto olemattomasta taiteilijasta on kummitellut tieteellisessä kirjallisuudessa kolmekymmentäviisi vuotta. Piirustuksen Walbeckistä on tehnyt Gustaf Wilhelm Finnberg (1784–1833).

Finnberg piirsi lähes pakotettuna muotokuvan itsemurhan tehneen Walbeckin ruumista, ja piirroksesta painettiin pian sen jälkeen kiviopiirros eli litografia (Wennervirta 1943, 133–135):

Lokakuussa 1822 Finnberg oli jälleen Turussa, sillä silloin hän piirsi tähtitutkija Walbeckin myöhemmin litografoidun muotokuvan. Tämä nerokas tiedemies oli näet itse lopettanut päivänsä. Tapauksesta kirjoitti Aleksanteri Blomqvist J. A. [po. A. J.] Sjögrenille: ”Walbeck ei enää ole elävien joukossa ja hän on itse surmannut itsensä. Lokakuun 23 p:nä 1822 hän leikkasi kurkkunsa poikki partaveitsellä. Se oli perin valitettava teko, sillä hän on tavallaan korvaamaton. Ei liene epäilystäkään, että hän oli todellinen nero. Häntä varten rakennettiin tähtitorni ja hankittiin mainioimmat työvälineet. Hänessä oli jo syyskesällä ilmennyt mieluisuuden oireita ja hän oli kovasti harrastanut juopottelua ja irstailua (debaucher)” ... Hänen ystävänsä pysyivät nyt Finnbergiä tekemään hänen kuvansa, mutta Reinholm kertoo, että heidän oli käytettävä ”äärimmäistä ylitysepuhumistaitoaan” taivuttaakseen Finnbergiä suostumaan. Sitten sanotaan: ”Erittäin näköisestä muotokuvasta valmistettiin pian sen jälkeen kiviopiirroksia, joista muutamia on vielä jäljellä Turun palon jälkeen.”

Ludvig Wennervirran lainaama kirje on päivätty 27.10.1822 eli neljä päivää Walbeckin itsemurhan jälkeen (mt., 134). Wennervirran viittaama ruot-sinkielinen alkuperäislähde on August Reinholmin (1854a) artikkeli.¹

Kansalliskirjastosta löytyvään litografiaan on kirjoitettu Walbeckin (Wahlbeckin) itsemurhan 23.10.1822 aikaan 17-vuotiaan ylioppilaan, tulevan fysiikan professorin, Johan Jakob Nervanderin ru-

Kuva 1: Gustaf Wilhelm Finnberg (1822): Henrik Johan Walbeck. Kuva: Kansalliskirjasto. Kuvan muokkaus: Pekka Pere.

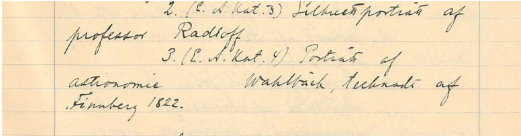
noilemat muistosanat (kuva 1).² Kansalliskirjastolla on myös tekstitön duplikaatti litografiasta.

Museoviraston kokoelmista löytyy kolmas Walbeck-litografia. Museoviraston tekijäkorttiin malliksi on merkitty tähtitieteilijä Wahlbeck, taiteilijaksi Finnberg ja tekovuodeksi 1822 (kuva 2). Litografian on 9.4.1883 Museovirastolle luovuttanut B. O. Schauman eli Suomen taideyhdistyksen ensimmäinen intendentti (1869–87) Berndt Otto Schauman.

Museoviraston litografia on ollut esillä Sinebrychoffin taidemuseossa Helsingissä Finnbergin 200-vuotisjuhlanäyttelyssä vuonna 1984. Näyttelyn teosluettelossa Walbeck-litografian kerrotaan olleen lainassa Museovirastosta, ja Museoviraston negatiivinumero (27184) täsmää teosluettelossa ilmoitetun kanssa. (Suomen taideakatemia 1984 ja Museoviraston tiedonanto 15.5.2019.) Tämä litografia lienee kuvattuna myös Gustaf Heinriciuksen

1 Walbeckin kuolintavasta on eräviä tietoja. Monissa lähteissä todetaan Walbeckin itsemurha muttei sen tekotapa (Suomen historiallinen seura 1883; Donner 1884; Donner 1907; Klinge 1989, 84; Lehti ja Markkanen 2010, 105; Markkanen, Linnaluoto ja Poutanen 1984, 45; Nervander 1900; Palmén ym. 1910, 576–577; Reinholm 1854a; Renqvist 1919 ja Wennervirta 1923). Lainauksen mukaan Walbeck viilsi kaulansa partaveitsellä. Wennervirran tieto on Heinriciukselta (1911, 143), joka lainaa Blomqvistin kirjettä Sjögrenille 27.10.1822. Nummelin (1984, 23) kertoo saman tekotavan. Heinriciuksen (mts. 143) lainaamien E. Julinin muistiinpainojen mukaan tekotapa oli kaulan katkaisu (*skar han halsen af sig*) observatorion toisen kerroksen aulassa (*sal*). Myös Holmbergin (2004) mukaan Walbeck viilsi kaulansa. Heikel (1940, 382), Markkanen (2001), Mattila (2011) ja Pesonen (1938) kertovat Walbeckin ampuneen itsensä. Pesonen (mt.) kertoo tiedon itsemurhasta ampumalla levinneen jo itsemurhapäivänä. Selkeää lähdettä ampumistiedolle ei osoiteta näissä julkaisuissa. Kuolintapaa ei ole merkitty Turun ruotsalaisen seurakunnan kuolleiden ja haudattujen luetteloon 1804–1832 (s. 142; *avhände... sig lifvet*) eikä Turun akatemian konsistorin pöytäkirjaan 1.11.1822 (*med döden afgått*).

2 Muistosanat ovat helpommin luettavissa Kansalliskirjaston kuvakokoelman luettelosta.

Kuva 2: Ote Museoviraston tekijäkortista. Kuva: Museovirasto. Kuvan muokkaus: Pekka Pere.

(1911, X ja 144) ja Wennervirran (1943, 133) kirjoissa, vaikka lähteeksi niissä mainitaan Kansallismuseo. Kansallismuseossa litografia ei ole (Kansallismuseon tiedonanto 9.5.2019). Litografia lienee aiemmin kuulunut Kansallismuseon kokoelmiin.

Yliopistomuseon kuvan litografiassa on Wahlbeck-teksti oikeassa alakulmassa. Tämän litografian sijaintia en tiedä.

Finnberg esitti mallin usein hieman sivuttain kääntyneenä. Hän ei aina signeerannut maalauksiaan, ja tekemillensä muotokuville on luonteenomaista, että mallin persoonallisuus tuntuu niissä läsnäolevalta. (Sinisalo 1984b ja 2000.) Walbeckpiirros on profiili, signeeramaton, eläväinen ja lainauksen edellä mukaan erittäin näköinen. Litografian tekijää ja painopaikkaa ei tiedetä.

Ensimmäiset Suomea esittävät litografiat julkaistiin Pietarissa vuosina 1823–24 saksalaisen Carl von Kugelgenin maisemalaveerauksista, suomalaisen litografian on katsottu alkaneen Magnus von Wrightin piirtämisharjoituksesta kiveen Tukholmassa noin 8.3.1827, ensimmäinen litografinen paino perustettiin Suomeen vuonna 1834 ja mahdollisesti ensimmäinen suomalainen signeerattu litografia painettiin vuonna 1855 (Anttonen 2011, 2017, 21–24, 32 ja 40, 2019 sekä Reitala 2005). Muutamaan von Kugelgenin maisemalitografiaan on merkitty tekovuodeksi 1822 (Anttonen 2017, 20 sekä Knapas ja Koistinen 1993, 131 ja 133). Rainer Knapas ja Pertti Koistinen (1993, 145) kirjoittavat, että Finnbergin Turun palosta vuonna 1827 tekemä litografia olisi hänen ainoa graafinen työnsä. Walbecklitografian unohdus taidehistoriassa ei rajoitu yliopistomuseon väärään tietoon taiteilijan nimestä.

Wennervirta (1943, 135) eli Reinholm (1854a, 261) kertoo, että Walbeck-litografia tehtiin pian (*”kort derefter”*) Walbeckin itsemurhan 23.10.1822 jälkeen. Walbeck-litografia vaikuttaa olevan ensimmäinen suomalaisesta tehty litografia. Se on lähes el-

lei peräti ensimmäinen Suomeen liittyvä litografia. Walbeckin arvostusta ilmentää, että hänestä tehtiin mahdollisesti ensimmäinen suomalainen litografia.

Walbeckin piirtäjä Finnberg ei saanut taideopintojaan Tukholman kuninkaallisessa taideakatemiassa valmiiksi ilmeisesti varattomuuden takia. Tutkinnon puuttuminen esti enemmän taideopinnot ulkomailla. Finnbergiä pidettiin hitaana ja saamattomana taiteilijana, joka ei välttämättä saanut töitään valmiiksi. (Sinisalo 1984b.) Hänen teoksiaan jopa päällemaalattiin ja täydenneltiin aikalaisten pitäessä niitä keskeneräisinä (Sarajas-Korte 1959b sekä Sinisalo 1984b ja 2001a). Hän ilmeisesti joutui toimimaan lossimiehenä ja sillanvartijana sekä maalaamaan käsityöläisenä kirkon sisätiloja elannon saadakseen (Sinisalo 2001b). Turun palo vuonna 1827 tuhosi suuren osan hänen tuotantoaan – muun muassa neljä lähes valmista alttaritaulua (Reinholm 1854b, Sinisalo 1984b ja 2001b). Hän oli nähtävästi saanut ennakkomaksua monista keskeneräisistä palaneista teoksista. Wennervirta (1943, 190) arvioi, että Finnbergillä ei ollut tällaisessa tilanteessa juuri muuta vaihtoehtoa kuin poistua maasta. Salme Sarajas-Korten (1959a) mukaan Finnberg ei koskaan toipunut palosta ja jo entuudestaan sulkeutunut Finnberg menetti palossa kuvaannollisesti puhekykynsä. Hän kuoli Tukholmassa naimattomana ja varattomana.

Finnbergistä kirjoitettiin pienoiselämäkerta *Finlands minnesvärde män* -elämäkerrastoon (Reinholm 1854a–b) ja *Biografiseen nimikirjaan* (Suomen historiallinen seura 1883), ja hänestä on säilynyt muutamia omakuvia ja muita muotokuvia 1800-luvulta. Finnbergin taiteen arvoon herättiin Suomessa yleisesti vasta vuonna 1915 tai viimeistään vuonna 1959 pidetyn taidenäyttelyn myötä (Peltola 1984). Sitten häntä on kuvattu Suomen ensimmäiseksi todella kansainväliseksi taiteilijaksi (Peltola 1984), ensimmäiseksi akateemisen opetuksen sääntöjä rikkovaksi suomalaistaiteilijaksi (Huusko 2004) ja maalaustavaltaan suurten mestarien Rembrandtin ja Goyan sukulaiseksi (Sinisalo 1984b ja 2001b).

Biografisen nimikirjan (Suomen historiallinen seura 1883) ja Emil Nervanderin (1900) mukaan Finnberg muutti Turkuun vuonna 1817 ja oleskeli siellä Turun vuoden 1827 paloon asti, mutta muutto on mahdollisesti tapahtunut vasta vuoden 1820 tienoilla (Sinisalo 1984b ja 2001a). Finnberg piti atel-

jeeta Turun observatoriossa ainakin kesään 1823 asti (Sinisalo 1984a–b ja 2000). Se selittää, miksi nimenomaan Finnberg ikuisti Walbeckin.

Finnbergillä oli kyky vangita mallinsa persoonallisuus teokseensa. Soili Sinisalo (1984b) kuvaa taiteilijan oman persoonallisuuden ”pakenevan kaikkien rationaalisten rajoitusten ulottumattomiin”.

Finnbergin muita teoksia tutkijoista

Helsingin yliopiston professorimatrikkelissa 1640–1917 (Helsingin yliopiston keskusarkisto 2019) ei esitetä Finnbergin piirrosta Walbeckista. Samassa teoksessa on kuvat maalauksista professori (1807–29) Jacob Bonsdorffista sekä professori (1790–1803) ja varakansleri (1803–17) Jacob Tengströmistä. Kummankaan maalauksen tekijää ei mainita. Ensin mainittu maalaus on Finnbergin; toinen on kaiverrus Finnbergin maalauksesta (Wennervirta 1943, 171 ja 173). Finnberg osoitetaan matrikkelissa Turun akatemian professorin (1805–26) ja rehtorin (1815–16) Johan Fredrik Walleniuksen muotokuvan tekijäksi. Muotokuva elävöittää Wallenius-sivua. Finnberg ansaitsisi tulla osoitetuksi muidenkin tutkijoiden muotokuvien tekijäksi.

Kiitän Soili Sinisaloa ja Christian Hoffmania erittäin informatiivisista keskusteluista, Jukka Nyblomia Walbeckin (1819) latinankielisen väitöskirjan sisällön selvittämisestä sekä Kansalliskisällian, Kansalliskirjaston ja Museoviraston henkilökuntia hyvin ystävällisestä avusta. Vastaan yksin tekstini puutteista.

Lähteet

Anttonen, E. (2011): Litografia Suomessa. Teoksessa *Kiveen pürretty*. Pro litografia ry.

Anttonen, E. (2017): Litografian historia Suomessa. Teoksessa E. Anttonen ym.: *Kivi. Paperi. Vedos. Litografia Suomessa*. Pro litografia ry.

Anttonen, E. (2019): Henkilökohtainen tiedonanto 3.6.2019.

Blomstedt, K. ym. (1934; toim.): *Kansallinen elämäkerrasto*, V osa. WSOY. Porvoo.

Donner, A. (1884): Henrik Johan Walbeck. *Valvoja*, 4, 533–546. <https://archive.org/details/valvoaja2unkngoog/page/n55> (viitattu 23.4.2019).

Donner, A. (1907): *Den astronomiska forskningen och den astronomiska institutionen vid det Finska universitetet, I. Tiden före Argelanders*. Akademisk inbjudningskrift. Helsinki. <http://www.helsinki.fi/astro/history/donner/histori/030.pdf> (viitattu 20.5.2019).

Heikel, I. A. (1940): *Helsingin yliopisto 1640–1940*. Otava. Helsinki.

Heiskanen, V. A. (1948): *Tähtitiede I*. WSOY. Porvoo.

Heinricius, G. (1911): *Skildringar från Åbo Akademi 1808–1828*. Tidning & Tryckeri. Helsinki.

Helsingin yliopiston keskusarkisto (2019): *Professorimatrikkelit 1640–1917*. <https://www.helsinki.fi/fi/yliopisto/yliopistomatrikelit> (viitattu 19.8.2019).

Holmberg, P. (2004): Physics in Helsinki. *Physics in Perspective*, 6, 76–113.

Huusko, T. (2004): Johdatus teemaan: Todellisuus ylittää ihanteet. Teoksessa M. Carriere ym. (toim.): *Pinx. Maalauksia Suomessa. Todellisuus ylittää ihanteet*. Weilin & Göös. Porvoo.

Klinge, M. (1989): Keisarillinen yliopisto. Teoksessa M. Klinge, R. Knapas, A. Leikola ja J. Strömberg, (toim.): *Keisarillinen Aleksanterin yliopisto 1808–1917*. Otava. Helsinki.

Knapas, R. ja P. Koistinen (1993): *Historiallisia kuvia. Suomi vanhasa grafikassa*. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 552. Helsinki.

Lehti, R. ja T. Markkanen (2010): *History of Astronomy in Finland 1828–1918*. Suomen Tiedeseura. Helsinki.

Linsén, G. (1815): Ungdoms-idealen: skaldestycke, tillegnad de trettienie philosophiae magistrar, som vid promotionen i Åbo den 13 october 1815, med vederbörlig tillstånd, af promotoren, professoren i naturläran och riddaren af Kejslerl. St. Wladimirs ordens fjerde klass, högvärdige och vidtberömd herr mag. Gustaf Gabriel Hällström, kröntes med lager. Frenckell. (Turun akatemian promootiojulkaisu 13.11.1815.)

Markkanen, T. (2001): Walbeck, Henrik Johan. *Kansallisbiografia-verkkojulkaisu*. Studia Biographica 4. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1997-. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:skskbg-006503> (viitattu 5.5.2019).

Markkanen, T., S. Linnaluoto ja M. Poutanen (1984): *Tähtitieteen vaiheita Helsingin yliopistossa*. Helsingin yliopisto.

Mathematische Gesellschaft in Hamburg (2019): *Jahrwerwalter (esimies) Alexander Kreuzerin henkilökohtainen tiedonanto 20.10.2019*.

Mattila, K. (2011): Suomen tähtitieteen historiaa ja kultuurihistoriaa. *Tieteessä tapahtuu*, 3/2011, 56–60.

Mattila, K. (2017): Merkkipaaluja ja episodeja observaattori Henrik Walbeckin elämästä. *Tieteessä tapahtuu*, 6/2017, 45–50.

Nervander, E. (1900): *Om finske målaren Gustaf Wilhelm Finnberg*. Ateneum, 3, 222–232.

Nummelin, R. (1984): *Gustaf Wilhelm Finnberg – den finländska målarkonstens föregångsman från Pargas*. Pargas hembygdsförening. Pargas.

Palmén, E. G. ym. (1910): *Oma maa V*. Tietokirja Suomen kodeille. WSOY. Porvoo.

Peltola, L. (1984): Gustaf Wilhelm Finnbergin muistoksi. Teoksessa *Gustaf Wilhelm Finnberg 1784–1833. 200-vuotismuistonäyttely*. Suomen taideakatemia. Helsinki.

Pesonen, U. (1938): Suomen tähtitieteen vaiheita yliopiston perustamisesta Helsingin tähtitornin valmistamiseen. *Tähtitiedettä harrastajille II*. Ursan julkaisuja II. WSOY. Porvoo.

Reinholm, H. A. (1854a): Gustaf Vilhelm Finnberg. Teoksessa *Finlands minnesvärde män. Samling af lefnadsteckningar*. Första bandet, häft 2. Frenckell. Helsinki.

Reinholm, H. A. (1854b): Till Gustaf Vilhelm Finnbergs biografi. Teoksessa *Finlands minnesvärde män. Samling af lefnadsteckningar*. Första bandet, häft 3. Frenckell. Helsinki.

Reitala, A. (2005): Kügelgen, Carl von (1772–1832). *Kansallisbiografia-verkkojulkaisu*. Studia Biographica 4. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1997-. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:skskbg-003360> (viitattu 8.9.2019).

Renqvist, H. (1919): Walbeck. Teoksessa J. Castren ym. (toim.): *Tietosanakirja*, X. Otava. Helsinki.

Ruotsin kuninkaallinen tiedeakatemia (2019): *Arkistonhoitaja Maria Aspin henkilökohtainen tiedonanto 21.10.2019*.

Sarajas-Korte, S. (1959a): Gustaf Wilhelm Finnberg. Ateneumin taidemuseo. *Museojulkaisu*, 4, 1–2, 31–39.

Sarajas-Korte, S. (1959b): Gustaf Wilhelm Finnberg. Ateneumin taidemuseo. *Museojulkaisu*, 4, 1–2, 40–43.

Sinisalo, S. (1984a): Gustaf Wilhelm Finnbergin elämänvaiheita. Teoksessa *Gustaf Wilhelm Finnberg 1784–1833. 200-vuotismuistonäyttely*. Suomen taideakatemia. Helsinki.

Sinisalo, S. (1984b): Gustaf Wilhelm Finnbergin yksinäiseltä taiteilijantieltä. Teoksessa *Gustaf Wilhelm Finnberg 1784–1833. 200-vuotismuistonäyttely*. Suomen taideakatemia. Helsinki.

Sinisalo, S. (2000): Finnberg, Gustaf Wilhelm. *Kansallisbiografia*

- fi*-verkkojulkaisu. *Studia Biographica* 4. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1997-. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:skskbg-003360> (viitattu 18.8.2019).
- Sinisalo, S. (2001a): G. W. Finnberg ja Raamatun aiheet. Teoksessa H. Sederholm ym. (toim.): *Pinx. Maalaustaide Suomessa. Suuria kertomuksia*. Weilin & Göös. Porvoo.
- Sinisalo, S. (2001b): Gustaf Wilhelm Finnberg. Teoksessa H. Sederholm ym. (toim.): *Pinx. Maalaustaide Suomessa. Arki- ja pyhäpuvussa*. Weilin & Göös. Porvoo.
- Suomen historiallinen seura (1883): *Biografinen nimikirja*. G. W. Edlund. Helsinki.
- Suomen taideakatemia (1984): Teosluettelo. Teoksessa *Gustaf Wilhelm Finnberg 1784–1833. 200-vuotismuistonäyttely*. Suomen taideakatemia. Helsinki.
- Turun akatemian konsistorin pöytäkirja 1.11.1822. § 17. Puhtaaksi- kirjoitettu kopio. Kansalliskirjaston käsikirjoituskokoelma.
- Turun ruotsalaisen seurakunnan kuolleiden ja haudattujen luettelo 1804–1832, s. 142. https://www.sukuhistoria.fi/sshy/kirjat/Kirkonkirjat/turun_ruotsalainen/viitetyt-kuolleet_1804-1832_jku185/78.htm (viitattu 10.9.2019).
- Walbeck, H. J. (1819): *De forma et magnitudine telluris, ex dimensis arcibus meridiani, defintiendis* 1. Respondenti F. W. Brummer. Turun akademia. 27.2.1819.
- Wennervirta, L. (1923): Gustaf Wilhelm Finnberg. Teoksessa R. Eklund, H. Dahl ja T. Vikstedt (toim.): *Konstnärsgilletts julalbm*. Simeliä. Helsinki.
- Wennervirta, L. (1943): *Suomen taiteen uranuurtajia eli uusklassillisuudesta romantiikkaan*. WSOY. Porvoo.
- World Biographical Encyclopedia (2019): <https://prabook.com/web/henrik.walbeck/234713> (viitattu 20.10.2019).

Kirjoittaja on tilastotieteen yliopistonlehtori Tampereen yliopistossa.

PALKITTUJA

Tieteellisten seurain valtuuskunnan Kordelinin tiedepalkinto vuonna 2019 myönnettiin Tähtitieteellinen yhdistys Ursalle sekä Tulevaisuuden tutkimuksen seuran vapaaehtoiselle **Matti Leskisel-le**. Ursa edustaa aktiivisesti toimivaa tieteellistä seuraa ja Leskinen on seura-aktiivi. Valtuuskunnan 120-vuotisjuhlien yhteydessä palkittiin myös TSV:n julkistamaan tiedevalokuvakilpailun voittajat. Ensimmäisen palkinnon sai **Max Söderholmin** kerroskuvat yöperhosten genitaaleista. Toiseksi sijoittui **Tapio Nykäsen** kuvasarja, jossa kuvataan Lapin elämää porojen kanssa, ja kolmanneksi **Jelena Salmen** kuvasarja Kansalaisuuden materiaalisuus. Yleisön suosikiksi valikoitui **Ulla Moilasen** *Noiat noitui, kyyt kiroili*, joka kuvaa pääsyä menneisyyden maailmankuvaan ja ajatteluun. Kilpailuun osallistui 110 tiedevalokuvaa. Kilpailuun osallistuneista valokuvista on näyttely Tieteiden talolla (sali 504) Helsingissä 16.1.2020 asti.

Vuoden 2019 tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon on jaettu. Elämäntyöpalkinto myönnettiin tänä vuonna professori **Pertti Mustajolle** erittäin mer-

kittävästä ja pitkäaikaisesta tiedonjulkistamisesta terveystiedon ja terveellisten elämäntapavalintojen alalla. Lisäksi myönnettiin seitsemän valtionpalkintoa esimerkillisestä tiedonjulkistamisesta.

Ravitsemustieteen professori **Mikael Fogelholm** on valittu Vuoden Tiedekongressivaikuttajaksi 2019. Hänet palkittiin työstään, jolla hän on edistänyt kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämistä Suomessa. Palkinnonsaaajan valitsi Tieteellisten seurain valtuuskunta, ja palkinnon rahoittaa Suomen Messusäätiö.

Tieteentekijöiden liitto on valinnut Vuoden tieteentekijäksi yhteiskuntatieteiden tohtori **Nafisa Yeasminin**, joka toimii projektipäällikkönä Lapin yliopiston Arktisessa keskuksessa. Yeasmin on yhteiskuntatieteiden tutkija, joka hyödyntää tutkimustietoa koko yhteiskunnan hyödyksi. Hän on aktiivinen tieteentekijä ja kansalaisyhteiskunnan toimija.

Suomen Maantieteellinen Seura on myöntänyt Ragnar Hult -mitalin Vaasan yliopiston aluetieteen professori **Seija Virkkalalle**. Kunniamitali myönnettiin Vaasassa pidettyjen Maantieteen päivien yhteydessä. Seuran mukaan Virkkala on tehnyt uransa aikana mittavan työn maantieteellisen tutkimuksen edistämiseksi niin Suomessa kuin ulkomailla.

Suomalainen Tiedeakatemia on myöntänyt vuoden 2019 Eino Jutikkalan historiapalkinnon Tampereen yliopiston historian professori **Pirjo Markkolalle**. Palkinto myönnetään ansiokkaasta historian tutkimustyöstä joka kolmas vuosi. Markkola kuuluu historian tutkimuksen uudistajasukupolveen, jonka ansiosta sukupuoli, arki ja hyvinvointivaltio ovat saaneet vahvan sijan suomalaisessa historian tutkimuksessa. Tiedeakatemian vuoden 2019 humanistipalkinto on myönnetty tutkijatohtori **Heli Huhtamaalle**. Palkinto myönnetään uransa alkuvaiheessa olevalle, jo kansainvälistä mainetta saavuttaneelle humanistisen alan tutkijalle. Huhtamaan tutkimukset avaavat uusia näkökulmia sekä ympäristöhistoriaan että ilmastotutkimukseen. Akatemian Pro Scientia-Tieteen puolesta -palkinnon on saanut Tieteellisten seurain valtuuskunnan viestintäpäällikkö **Ilari Hetemäki**. Palkinto myönnetään tieteen puolestapuhujalle eli henkilölle tai muulle taholle, joka on puheillaan, kirjoituksillaan tai muulla toiminnallaan merkittävästi edistänyt tieteen asemaa yhteiskunnassa.